

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Svmma, Sive Avrea Armilla Bartholomæi Fvmi Placentini,
ordinis Prædicatorum, ac hæreticæ prauitatis Inquisitoris**

Fumo, Bartolomeo

Antverpiae, 1570

Testis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30427

gl. i. quod quidem bene aduertere debet ut hæredes cuncti.

¹⁹ Si dispositioni alterius tacite com-

mittatur hæredis institutio, valet: vt eorum officio, si. testamentum. §. Vi. de ibi ad plenum, si placet.

TESTIS.

²⁰ INSTITUTIO personæ incertæ, TESTIS esse non possunt, qui dicendo, instituo hæredem Semproniu, prohibentur, de quibus in glo. de si Plato Romanum erit. illa institutio- testi. c. i. qui communiter testificari non possunt, nisi forte in certis casib⁹, & hi sunt, qui his verbis continetur: Condicio, sexus, aetas, discretio, fa-

ma. Et fortuna, fides, in testibus ista requires, &c. Seruus. c. fatus. de verbis. Fæmina. c. mulierem. 33. q. 5. Im- puberes. 4. q. 5. c. i. Mente capti. 3. q. 7. §. 3. infames. de test. cogi. c. præterea. Pauperes 4. q. 5. c. i. testes. Infideles con- tra fidem. 2. q. 7. c. si hereticus. Inimi- ci. e. testes. 4. q. 3. Ignoti. authen. de te- sti. §. 5. sanctimus. col. 7. Executores, vel procuratores negotiorū in ipsa causa. in c. Romana. li. 6. cod. ii. Hi ordinarii non admittuntur, nec in aliquibus ca- sis possint admissi, secundum quod iura volunt, quod ad sacerdotes non spectat, plures alij repelluntur: vt dicit Sil. ibi. §. 8. usque ad 15.

²¹ HÆREDIS institutio potest fieri sub conditione, dummodo non insti- tuatur ad tempus certum, ut usque ad annos tres, vel huiusmodi. Potest ta- men fieri ad tempus incertum, ut donec vixerit, vel postquam fuerit in ætate 20. vel 10. annorum. ff. de hære. instit. hære. Fallit hoc in milite, qui potest instituere etiam usque ad certū tempus. I. milites ita. ff. de milit. testa. Aduerit quod institutus hære usque ad certum diem, alio hærede non da- to, semper erit hære. Idem si institua- tur ad diem incertum. I. hæreditas ex- cie. ff. de hære. instit. Bal. & Salic. in l. extraneum. c. de hære. iust. quia nemo potest pro parte decedere testatus, & pro parte intestatus. I. ius nostrum. ff. de reg. iur.

²² Si quis instituat aliquem cum his cōditionibus, videlicet: Si deceperis si- ne liberis, si non nupseris, si non intra- ueris religionē, oēs habentur pro non adiectis. c. in præsentia. de prob. & ibi 4 CONSANGVINEI oēs per re- Pa. Multa circa hanc materiam forent scribenda, quæ magis ad causidicos, testes pro se, vel contra se, vel econtra, quam ad sacerdotes pertinet, ideo di- 4. q. 3. §. item in criminalibus. Idem de mittit. De testamentario executor, su- matre: tamen creditur matri, & patri pro filio quod ad ætatem, & natuitatem præ. Executor, per tot. Qui possit te- c. per tuas, qui fil. sint legit. & ubi agi- flamentorū institui executores, & de

² NIVELVS admittitur ad testifican- dum in propria causa, neque principa- liter, neque secundarij. c. eod. tit. l. om- nibus, tamen persona de collegio pos- sunt ferre testimonium pro causa v- niuersitatis. c. insuper, eod. ti. & legata- rij, & fidei commissarij pro testamēto, non pro legatis sibi relatis. sup. Testa- mentum, §. 8. & prælatus potest testi- ficari in causa ecclesiæ, dummodo per se causam illā non promoveat, quia etiā potest esse iudex. in c. si quis q. 7.

³ IN causa cōmuni duorum neuter po- test esse testis, quia utriusque est arg. ff. de ti. nup. I. illud. neque socius cri- minis, & particeps. c. veniens. eod. tit. nisi in criminis lese maiestatis, & hæ- resis. Admituntur tamen ad denun- tiationem, vel præsumptionem. c. sig- nificati. de adult.

O tut

TESTIS.

tur de impedimento cōsanguinitatis. c. quoties eod. tit. Si agatur an matrimonium sit contractum, vel non, mater est suspecta, si vir est superior diuitijs, vel genere. c. super eo. el. 2. cod. tit. quando enim matrimonium est contractum, non separatur, nisi per legitimos testes. d. c. super eo.

⁵ PATER & filius, & duo fratres in eodem testamēto possunt esse testes. 4. q. 3. in. §. in criminali. ver. itē pater. itē duo. Sunt & quēdā personæ, quæ cognitiō possunt testificari cōtra certas personas. 3. q. 5. pēt. 10. vt contra soerum, generū, priuignū, sobrinū, sobrinam, notum sobrinæ, patronū, patronam, eiusq; liberos. Item de domo aetoris, vel accusatoris testes non debent prōducī, & aliæ personæ; vt ibi ponitur. 4. q. 3. c. si testes, neque viles personæ cōtra clericū in causa criminali. c. in primis 2. q. 1. & singulares personæ non probant per se, sine præsumptionibus, & alijs adminiculis. ca. bonæ. el. 1. de elect. Nec per tres singulares testes etiā euā infamia quis debet condemnari. c. in literis. cod. titu.

⁶ S. i. sit paries habens tantū vnū fo- ramen, & sint tres respicientes per ilud foramen, vnus post alium, mulierem adulteratē cum viro, isti testes possunt facere probationem, licet non simul videantur: quia non præsumitur pluralitas actuum: vt tenent Bald. & Cy. in l. hac consultissima. c. de testa. Et testes manētes absconditi post cor- tina, non videntes, sed audientes, pro- bant. in c. præterea. de test. & ibi gl. & not. Pa. in c. ex literis. de confue. In te- stamento autem non valeret audire tantum vocem, & non videre: vt est text. in l. si non speciali. c. de testa.

⁷ D' e numero testiū præcipit lex diuina, Deut. 19. dicens: Nō stabit vnus testis contra alium, sed in ore duorum vel trium stabit omne verbum. In te- statmēto & codicillis quo requirantur, dictum est suprā, Testamentū, §. 6. In donatione causa mortis requiri- tur. s. c. de donat. causa mort. l. fin. sa- prā, Donatio. Similiter in legatis, vbi suprā. Quot autem sequitātur in pur-

gatione canonica, vide ibi de Purgat. cano. Aliquando vnus testis suffici- vt in Papa. c. a nobis. de testi. de cardināli, de consuetudine curiæ, de actis, & dictis, coram eo statutus eius testimoniū. secun. Host. in c. cōstitutis. el. 1. de app. Item in illis, in quibus nullum est præjudicium, vel vbi agitur ad peccatum impediēdū. Facit c. super eo. el. 1. co. ti. 2. q. c. 1. multi. Item valet vnu de consensu partiū. Item quādo testa- tor mandat statu dicto alicuius infor- mati de sua intentione. Not. Pa. in c. in nomine dñi. co. ti. Item q. quis sit co- fessus c. testimonium. cod. tit. Et vnus bonus testis omni exceptione maior, id est, nō notarius in aliquo, facit indi- cions sufficiens ad torturam. Pan. in c. 1. de depositi. not. vlti. & c. 1. de confa- not. 1. ad conuinceendum cardinalē. vide Pan. ibi. c. licet. eo. & c. præful. 1. quæst. 2.

⁸ T E S T E S singulares regulariter nō probant: secun. Pan. in c. bonæ. el. 1. de elect. & singulares dicuntur, quando deponunt super diuersis factis, ita q. quilibet est singularis in facto suo re- spectu obiecti, sed quando obiectum, de quo deponunt, fuit præsentatū sen- fibus testimoniū eodem tempore, tunc sunt contestes, & non singulares: quia nunc videntur deponere de facto co- dem. Concor. tex. c. cū dilecti. de elec. & c. tam literis. de test. Si autem actus habet cōtinuitatem, probat testes sin- gulares, vt quod quis talem agrū pos- federit. lo. And. in c. qualiter, & quan- do. el. 2. de accu.

⁹ T E S T E S debent iurare dicere ve- ritatem, quam nouerant. c. hortamur. 3. q. 9. nec falsum interponere, vel de suo aliquid addere. c. pura. 3. q. 9. nec sine iuramento testiū creditur. c. frater- nitatis. c. tuis de nupt. vbi dicit Pan. quod neque Episcopo, vt testi, crediū sine iuramento. Potest tamen à parte remitti iuramentū. Papa tamē excipi- tur à iuramento. Et debent testes sig- latim in secreto examinari, & tenen- tur præfente parte iurare. c. in nomine domini. cod. ti. nisi pars aduersa sit cō- tumax. ibidem. Ante litis contestatio- nem

nem non debet ordinati recipi, tamē fallit in multis. c. quoniam. v. lit. non possunt tamē recipi antequām sciat persona delinquens, nec se ingere quia sic essent suspecti. l. vxori, §. 1. ff. de falc. Debent iurare taliis sacris Euangeliis, nisi Episcopus, vel sacerdos. c. de episc. & cle. authen. sed iudex: quia isti iurāt super pectus. de iur. calum. ca. fi. Debet exprimere locum, tempus, & modum rei, super iuratis. c. de testibus. cod. tit. & quid sepius iuratis tantū testificetur, & non super alijs: quia non valet. at. ca. de testibus. cod. tit.

¹⁰ TESTIS falsus talionis pena punitionis: sec. Bal. in l. t. ff. ad l. Cor. de siccia nec eum excusat metus. §. q. s. c. autoritatis. & dicitur falsus, quando iuratus, & exanimatus loquitur falsum. cap. ne quis arbitretur. 22. q. 2. & damnum. dans alteri dicendo falsum, satisfacere in conscientia tenet. c. si quis in atrio. 47. q. 4. Mortaliter peccat in iudicio mentiens, de his, quae ad iudicium pertinent: tum quia iniuria facta iudicii, tum quia pars offendit. Est enim medaciū perniciosum. sup. mendacium. §. 5. Negare etiam testimonium in articulo necessitatis est mortale: quia est præceptū Dei affirmatum, sīq; in damnū proximi, & honi communis. Et si exigitur à iudice secundū formam iuris, teneatur respondere etiā ad mentem eius, vt iudex est: non de omnibus, sed de manifestis, & de qui bus præcessit infamia, vel semiplena probatio, & huiusmodi, & nolēdo respondere, mortaliter ageret, tanquam suo superiori inobediens in materia necessaria, & importanti. Si autem testis requiratur, vel à nō suo iudice, vel non secundum iuris formam, responderet non tenetur: quia in hoc non est eius superior, nisi ex fraternali charitate cogatur: vt quia sic potest liberare aliquem à morte iniusta, vel alio graui malo iniuste sibi infligādo. Sic enim mortaliter peccaret contra proximi charitatem. Quod si eius testimonium non requiritur: tamen vt eviret malū proximi, debet facere quod potest, denud

tiando bono modo veritatem ei, qui prodeſſe potest, etiam q. si religiosus, conte. Possunt tamē recipi antequām sciat persona delinquens, nec se ingere quia sic essent suspecti. l. vxori, §. 6. Denuntiatio, §. 2. Secretum, per totum. Quomodo secreta possunt, vel non possunt revelari, vide supra, Secretum, per totum.

"A C C I P I E N S pecuniam proferendo vero testimonio, mortaliter peccat: secun. Arch. Ilo. quia facit expressē contra iura, hoc rationabiliter prohibentia, & est turpe lucrū. 14. q. 5. ca. non sanē, & tenetur restituere danti, si per hoc voluit. Hibi iustitiam ministrat d.c. non sanē, sed si dedit ad corruptendum, esset restituenda illi, in cuius iniuria data est, vel pauperibus. & multō plus mortale, si accepit proficitate dicenda, vel tacenda veritate. Potest tamen testis petere expensas: venit. glo. in c. statutum, de rescrip. lib. 6. & lucrum cestans operum suorum. c. venturis. 4. q. 3. quia proprijs expensis nō tenetur ad hoc, nisi extrema necessitate.

TIMOR.

TIMOR. peccatum est, quando ex timore homo fugit non fugienda. Tunc enim appetitus hominis est inordinatus, & quandoquā mortale est, videlicet si propter timorē mortis, vel pena, vel amissionis honorū temporalium, vel famē, & huiusmodi, quis fugit facere aliquid, ad quod tenetur, vel lege naturali, vel diuinā: vel facit, quod fieri prohibetur per easdē leges: vt qui adorat propter timorem idolū, vel non cōficietur se Christianum, vel non corrigit corrigendū, & huiusmodi. Debemus enim Deū timere, & vitā animē magis seruare, quam quodcumque aliud. Quando autē quis de duabus malis propter timorem fugit mali malū, nō peccat: quia hoc est secundum ordinū rationis: ideo iste timor à peccato excusat. Quomodo autem excusat timor cadens in constantē vi- rum, in hic, quae sunt de iure positivo. supra. Coactio, §. 2. De hac materia Tho. secunda secūdā. q. 125. Quae sunt illa mala, quae iustē incutient timorem

O a mōrem

